

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 76/2013-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. februára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti B., s. r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. F. N., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 15 C 274/2008-968 z 25. júla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti B., s. r. o., o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. októbra 2012 doručená (na poštovú prepravu podaná 22. októbra 2012, pozn.) sťažnosť spoločnosti B., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o

ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 15 C 274/2008-968 z 25. júla 2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 15 C 274/2008 sa sťažovateľka domáha proti B., a. s. (ďalej len „žalovaná“), zaplatenia sumy 2 656 000 € s príslušenstvom z titulu náhrady majetkovej ujmy.

Okresný súd na základe podania (návrhu) žalovanej zo 4. júla 2012 uznesením č. k. 15 C 274/2008-968 z 25. júla 2012 v zmysle ustanovenia § 141a zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom od 1. januára 2012 (ďalej aj „OSP“) uložil sťažovateľke a žalovanej povinnosť zložiť na účet okresného súdu preddavok na trovy konania, každej z nich v sume 132 800 €, v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia.

Keďže v zmysle ustanovenia § 202 ods. 3 písm. q) OSP proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP, odvolanie nie je prípustné, toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 20. augusta 2012.

Sťažovateľka porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v ústave, ako aj práva na spravodlivý súdny proces zaručeného dohovorom odôvodňuje najmä takto:

«... Podanie žalovaného pritom nebolo Sťažovateľovi vôbec doručované a Sťažovateľ sa o jeho existencii dozvedel až zo samotného Uznesenia. Okresný súd... pred vydaním Uznesenia pritom ani len nevyzval Sťažovateľa na vyjadrenie sa k splneniu podmienok aplikácie inštitútu zloženia preddavku na trovy konania podľa ustanovenia § 141a OSP, v dôsledku čoho úplne paralyzoval iniciatívnu možnosť Sťažovateľa preukázať splnenie predpokladov na oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle ustanovenia § 138 OSP v celom rozsahu, ktoré diskvalifikujú použitie inštitútu zloženia preddavku na trovy konania. Podľa nášho názoru sa predmetným postupom súdu inter alia odňala Sťažovateľovi možnosť konať pred súdom.

... Okresný súd... v Uznesení skonštatoval, že u Sťažovateľa nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov... v celom rozsahu, pretože uznesením

tunajšieho súdu zo dňa 14. 09. 2009 č. k. 15 C/274/2008-153, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 19. 02. 2010 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29. 01. 2010 č. k. 9 Co/350/2009-167, nebolo Sťažovateľovi priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. V tejto súvislosti je však potrebné poukázať na okolnosť, že pred vydaním spomínaného uznesenia Okresného súdu... č. k. 15 C/274/2008-153 zo dňa 14. 09. 2009, Sťažovateľ požiadal o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v súvislosti so zaplatením súdneho poplatku za podaný návrh na začatie konania, ktorý bol neporovnateľne nižší ako preddavok na trovy konania v zmysle Uznesenia.

... V zmysle vyššie uvedeného je zjavné, že v okamihu ukladania povinnosti Sťažovateľovi zložiť predmetný preddavok na trovy konania... Okresný súd... žiadnym reálnym spôsobom neskúmal splnenie predpokladov na oslobodenie od súdnych poplatkov... v celom rozsahu. Okresný súd... sa obmedzil výlučne len na konštatáciu, že u Sťažovateľa nie sú údajne splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov s poukazom na skutočnosť, že na základe rozhodnutia (vydaného pritom pred takmer tromi rokmi od vydania Uznesenia) nebolo Sťažovateľovi priznané oslobodenie od súdnych poplatkov.

... V inom obdobnom súdnom konaní pritom Okresný súd... svojím Uznesením sp. zn. 14 C/198/2010-526 zo dňa 06. 09. 2012, priznal Sťažovateľovi oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Dovoľujeme si podotknúť, že predmetné uznesenie bolo vydané len dva dni po vydaní Uznesenia a vydal ho rovnaký súd...

... Okresný súd... dospel k záveru o údajnom splnení všetkých podmienok na uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania..., avšak náležite sa nevysporiadal s negatívnou podmienkou možnosti aplikácie predmetného právneho inštitútu, a to nesplnením predpokladov oslobodenia od súdnych poplatkov... v celom rozsahu u... Sťažovateľa...

... je povinnosťou súdu..., skúmať inter alia tiež riziko následkov spôsobených uložením povinnosti zložiť preddavok na trovy konania v kauzálnej súvislosti s ohrozením práva navrhovateľa domáhať sa ochrany svojho práva súdnou cestou... Európsky súd pre ľudské práva vyslovil v kauze *Scollo v. Taliansko a Spadea a Scalabrino v. Taliansko* stanovisko, že „... musí existovať rozumný proporčný vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom...“

... Okresný súd... vôbec nezvažoval vyššie uvedenú skutočnosť. Máme za to, že súdu pri aplikácii inštitútu zloženia preddavku na trovy konania... prináleží povinnosť overiť, či jeho podmienky nepredstavujú obmedzenie práva na prístup k spravodlivosti, či sledujú legitímny cieľ a či existuje primeraný vzťah proporcionality medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom. Pri posudzovaní proporcionality by mal súd zjavne zohľadňovať aj výšku preddavkov na trovy konania...

... Bez ohľadu na vyššie uvedené si Sťažovateľ nedovolí nepodotknúť, že právny inštitút preddavku na trovy konania podľa ustanovenia § 141a OSP bol konštituovaný až novelou OSP realizovanou zákonom č. 388/2011 Z. z. s účinnosťou od 01. 01. 2012, teda po viac ako troch rokoch po iniciovaní súdneho konania vedeného na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 15 C/274/2008. ... V neposlednom rade je potrebné podotknúť, že preddavok na trovy konania v zmysle Uznesenia zodpovedá viac ako 23 úkonov právnej služby v kontúrach súdneho konania vedeného na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 15 C/274/2008, pričom Sťažovateľ v predmetnom súdnom konaní už zaplatil aj maximálny súdny poplatok za podaný návrh na začatie konania.

... Ďalej si dovoľujeme zdôrazniť, že predmetom súdneho konania... je náhrada majetkovej ujmy z titulu obmedzeného užívania pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov vyhlásených na základe správnych rozhodnutí orgánov štátnej moci. Pritom primeraná náhrada za nútené obmedzenie vlastníckeho (resp. užívacieho) práva je jednou z ústavných podmienok núteného obmedzenia tohto práva. Z ústavnoprávneho hľadiska je pritom žiaduce, aby táto náhrada bola stanovená najneskôr v okamihu, keď nastane nútené obmedzenie týchto práv...

... Podľa názoru Sťažovateľa je Uznesenie arbitrárne a ústavne neudržateľné, keďže nie je náležite odôvodnené a nespĺňa ani požiadavky kladené na spravodlivý súdny proces.

... In fine si dovoľujeme poukázať aj na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 112/2012-30 zo dňa 06. 06. 2012 v obdobnej veci...»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„1. Základné právo Sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces zaručené v článku 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a Uznesením Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 15 C/274/2008-968 zo dňa 25. 07. 2012 porušené bolo.

2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 15 C/274/2008-968 zo dňa 25. 07. 2012 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Bratislava II je povinný nahradiť Sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia Sťažovateľa na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie o porušení jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 15 C 274/2008-968 z 25. júla 2012.

Zo sťažnosti možno vyvodit', že jej podstatou je námietka sťažovateľky, podľa ktorej napadnutým uznesením okresného súdu došlo k neprípustnému zásahu do jej základného práva na súdnu ochranu, a to konkrétne do jej práva na prístup k súdu, keďže v zmysle § 141a ods. 1 poslednej vety OSP ak navrhovateľ preddavok v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku zastaví.

Podľa názoru ústavného súdu je v posudzovanom prípade už na prvý pohľad zrejmé, že napadnutým uznesením okresného súdu k neprípustnému zásahu do označeného základného práva dôjsť nemohlo. Samotné vydanie napadnutého uznesenia, ale ani nadobudnutie právoplatnosti tohto uznesenia nemá totiž bez ďalšieho za následok stratu prístupu k súdu pre sťažovateľku. K dôsledkom, na ktoré sťažovateľka v sťažnosti poukazuje, by totiž mohlo dôjsť až prípadným vydaním uznesenia o zastavení konania v zmysle už citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (obdobne pozri napr. II. ÚS 129/2012, II. ÚS 135/2012).

Na rozdiel od uznesenia o povinnosti zložiť preddavok v zmysle § 141a ods. 1 poslednej vety OSP proti uzneseniu o zastavení konania je prípustné odvolanie a proti prípadnému nepriaznivému potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu prichádza do úvahy aj podanie dovolania, a to s prihliadnutím na dôvod uvedený § 237 písm. f) OSP. Tak v rámci odvolacieho konania, ako aj v rámci dovolacieho konania proti prípadnému uzneseniu okresného súdu o zastavení konania bude mať sťažovateľka možnosť uplatňovať všetky tie zásadné námietky, ktoré sú obsahom sťažnosti podanej ústavnému súdu. Všeobecné súdy preto v takomto prípade budú mať možnosť skúmať, či prípadné zastavenie

konania pre nezaplatenie preddavku na trovy konania je v danom prípade zlučiteľné s tými právami, porušenie ktorých sťažovateľka touto sťažnosťou namieta. Za týchto okolností ústavný súd považuje podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy za predčasné, keďže sťažovateľka bude mať v ďalšom priebehu konania vedeného pod sp. zn. 12 C 83/2012 k dispozícii účinné právne prostriedky na ochranu svojho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú.

Nad rámec odôvodnenia tohto rozhodnutia považoval ústavný súd za potrebné vyjadriť sa aj k nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 112/2012 zo 6. júna 2012. V obdobnej právnej veci nálezom sp. zn. I. ÚS 112/2012 zo 6. júna 2012 vyslovil porušenie práv podľa ústavy a dohovoru, ku ktorým malo dôjsť uznesením Okresného súdu Poprad č. k. 13 C 270/08-938 z 9. januára 2012, ktorým bola účastníkovi konania uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, avšak zároveň zdôrazňuje, že s prihliadnutím na ďalšiu rozhodovaciu činnosť ústavného súdu išlo o ojedinelý (menšinový) názor jedného zo senátov ústavného súdu, ktorého ojedinelosť preukazuje aj uznesenie toho istého senátu (I. ÚS), ktorý v obdobnej veci uznesením sp. zn. I. ÚS 440/2012 z 3. októbra 2012 (teda po vydaní uznesenia sp. zn. I. ÚS 112/2012) sťažnosť už meritórne neposudzoval, ale ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2013